

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Jarosław Przeperski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

- Studia magisterskie na kierunku pedagogika, specjalizacja edukacja ustawiczna – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu.

1997 - Tytuł zawodowy magistra nadany na podstawie obrony pracy magisterskiej: *Specyfika doradcy w poradnictwie pastoralnym* (promotor prof. Józef Półturzycki)

- Stopień doktora nauk społecznych (2014 rok) nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu na podstawie pracy doktorskiej *Konferencja Grupy Rodzinnej jako metoda pomocy rodzinie* (promotor dr hab. prof. UMK Tomasz Biernat)

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

2016 – obecnie

Adiunkt naukowo – dydaktyczny, Instytut Nauk Pedagogicznych, Wydział Filozofii i Nauk Społecznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

2010 – 2015

Wykładowca – kierunek praca socjalna, Wydział Nauk Pedagogicznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

2008 – 2016

Dyrektor – Fundacja Nadzieja dla Rodzin, Toruń

1998-2012

Wychowawca – Centrum Wspierania Dzieci i Młodzieży „Młody Las” w Toruniu

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).
Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie,

w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

4.1. Informacja o najważniejszym osiągnięciu naukowym

Za najważniejsze osiągnięcie naukowe uważam autorską monografię pt. **Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym**, Warszawa 2024, Wydawnictwo Impuls, ss. 236.

4.2. Omówienie celu naukowego monografii, osiągniętych wyników wraz z ich rekomendacjami dla praktyki

Przygotowana publikacja *Uwarunkowania decyzji o umieszczeniu dziecka opuszczonego w zastępczym środowisku opiekuńczym* jest efektem poszukiwań badawczych, które podejmowałem od czasu pracy nad rozprawą doktorską i w szczególności w sposób od momentu zatrudnienia na etacie adiunkta we wrześniu 2016 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Poszukuję w niej odpowiedzi na pytanie o uwarunkowania, czynniki, które wpływają na to, czy dziecko, które nie ma prawidłowo zaspokajanych potrzeb opiekuńczych zostaje umieszczone w środowisku substytucyjnym, czy też pozostaje dalej w swojej rodzinie pochodzenia.

Moja kariera zawodowa pedagoga rozpoczęła się od pracy w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Już w tym czasie zastanawiałem się, dlaczego niektóre z dzieci trafiają do placówek zbyt późno, a niektóre zbyt wcześnie. W jaki sposób oceniane są warunki, czynniki, które decydują o tak ważnym wydarzeniu w życiu dziecka. Rozpoczęcie pracy na uniwersytecie pozwoliło mi w sposób naukowy podejść do próby rozwiązania tych dylematów.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest w każdym przypadku sytuacją, którą można określić jako kryzysową. Jest to kryzys rodziny, ale także, jeżeli nie przede wszystkim, dziecka, które zostaje przeniesione w nowe środowisko opiekuńcze. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej w znaczący sposób wpływa na jego dalsze losy¹.

Podjęcie decyzji o zamianie naturalnego środowiska opiekuńczego, jakim jest rodzina, na środowisko substytucyjne nie należy do łatwych. Także w odbiorze społecznym decyzje te

¹ por. J. Hryniewicz, *Odrzuceni: analiza procesu umieszczania dzieci w placówkach opieki*, Warszawa 2006; *Foster children: where they go and how they get on*, I. Sinclair (red.), Philadelphia 2005.

wywołują duże emocje i narażone są na zarzuty arbitralności i podejmowania ich pod wpływem subiektywnych przekonań². Choć w każdym przypadku ostateczną decyzję o umieszczeniu podejmuje sędzia rodzinny³, to w procesie podejmowania decyzji istotną rolę pełni pracownik socjalny i asystent rodziny. Przedstawiciele tych profesji są często stawiani w sytuacji posiadania niewystarczających danych i jednocześnie przymusu podjęcia decyzji, których konsekwencji nie są w stanie przewidzieć⁴. Taka sytuacja rodzi w nich napięcia i stany, w których trudno jest podejmować w pełni racjonalne decyzje⁵.

Dlatego tak istotne jest, aby każda z tych decyzji odznaczała się wysoką trafnością oraz była podjęta w odpowiednim czasie. W wymiarze czasowym będziemy mieli do czynienia z dwoma rodzajami błędnych decyzji: z decyzjami podejmowanymi za późno w wyniku zbyt optymistycznej oceny sytuacji dziecka (*fals positives*) co może prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa dziecka; z decyzjami podejmowanymi zbyt szybko, w wyniku zbyt pesymistycznej oceny rodziny (*fals negative*) prowadzące do dekonstrukcji struktury rodziny i wprowadzaniem do niej niepotrzebnej dezorganizacji⁶. Jednym z najistotniejszych działań będzie właściwa ocena ryzyka dla dziecka i właściwa ochrona jego bezpieczeństwa z jednoczesnym zachowaniem jego prawa do wychowania w rodzinie.

We współczesnej literaturze i badaniach brakuje refleksji nad etapem przejścia z jednego środowiska opiekuńczego do innego. Dysponujemy badaniami nad konsekwencjami tego przejścia, stosunkowo dobrze opisane są zarówno środowiska opiekuńcze rodzinne i pieczy zastępczej, jednocześnie zdecydowanie brakuje analizy samego procesu zamiany środowiska i jego uwarunkowań.

W niniejszej publikacji staram się wypełnić tę lukę. Kluczowym dla mnie pytaniem jest jakie czynniki warunkują podejmowanie decyzji o umieszczeniu dziecka w zastępczym środowisku opiekuńczym. Choć, jak to zostało wskazane powyżej, ostateczną decyzję podejmują sędziowie rodzeni, to ich opinie są w dużym stopniu oparte na deklarowanych lub sugerowanych decyzjach pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Są to profesjonaliści, którzy w obecnym kształcie systemu pomocowego i ochrony dziecka są najbliższej rodziny. Dlatego główną grupę badanych stanowili właśnie przedstawiciele tych profesji.

² E. Munro, *A child-centred system*, London 2011.

³ J. Słyk, „Odbieranie dzieci rodzicom na podstawie art. 12a ustawy z 29.07. 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.”, „Prawo w Działaniu” 2015, nr 24.

⁴ M. Gray, S.A. Webb, *Introduction: Ethic and value perspectives in social work* [w:] *Ethics and value perspectives in social work*, M. Gray, S. A. Webb (red.), London 2010.

⁵ M. Mänttari-van der Kuip, *Moral distress among social workers: The role of insufficient resources*, „International Journal of Social Welfare” 2016, t. 25, nr 1.

⁶ D. Besharov, *Child abuse and neglect reporting and investigation: Policy guidelines for decision making*, „Child & youth services” 1991, t. 15, nr 2.

Dochodzenie do głównego problemu badań

Obecna publikacja jest wynikiem moich wcześniejszych badań dotyczących podejmowania decyzji w pracy socjalnej oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

W pierwszych badaniach podejmowanych po rozpoczęciu pracy na UMK stawiałem pytania dotyczące przemian w systemie opieki i wsparcia rodzin z dziećmi. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 2011 roku zmieniła paradygmat pracy z rodzinami z dziećmi. Dominującym stał się paradygmat familiocentryczny. Choć naukowcy i praktycy wspominali o istotności umieszczenia rodziny w centrum działań pedagogów społecznych, pracowników socjalnych czy asystentów rodziny, to koncepcja ta była stosunkowo mało rozpoznana w polskojęzycznej literaturze przedmiotu. W związku z tym podjąłem prace związane z konceptualizacją pojęcia familiocentryzmu i pajdocentryzmu. Istotnym kontekstem rozważań były sytuacje związane z napięciem pomiędzy ochroną dziecka i rodziny, także w przypadkach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Wyniki tych poszukiwań pokazały, że optymalnym jest zintegrowanie podejścia familiocentrycznego i pajdocentrycznego wynikające z systemowego rozumienia rodziny. Podsumowanie moich badań umieściłem w następujących artykułach: *Przemiany w systemie opieki i wsparcia rodziny z dziećmi. Perspektywa paradygmatu familiocentrycznego*⁷, *Nowe paradygmaty w obszarze wsparcia rodziny w środowisku lokalnym, w perspektywie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej*⁸.

Definiując pojęcie familiocentryzmu można także zidentyfikować wąskie rozumienie tego terminu jako praktyka familiocentryczna⁹. Jest ona wtedy rozpatrywana w kontekście relacji pomiędzy rodziną a profesjonalistą. Moje zainteresowanie tym zagadnieniem zaowocowało adaptacją amerykańskiego narzędzia badawczego: Skali Praktyki Familiocentrycznej, która pozwala na pomiar stopnia praktyki familiocentrycznej: *Adaptacja polskiej wersji kwestionariusza Skala Praktyki Familiocentrycznej do badania jakości relacji pomiędzy profesjonalistami a rodzinami korzystającymi ze wsparcia instytucjonalnego*¹⁰.

⁷ J. Przeperski, *Przemiany w systemie opieki i wsparcia rodziny z dziećmi Perspektywa paradygmatu familiocentrycznego*, „Pedagogika Społeczna” 2017, nr 2 (64).

⁸ J. Przeperski, *Nowe paradygmaty w obszarze wsparcia rodziny w środowisku lokalnym w perspektywie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici Pedagogika” 2018, t. 34, nr 2.

⁹ R.I. Allen, C.G. Petr, *Rethinking family-centered practice.*, „American Journal of Orthopsychiatry” 1998, t. 68, nr 1.

¹⁰ J. Przeperski, M. Grządzielewska, *Adaptacja polskiej wersji kwestionariusza Skala Praktyki Familiocentrycznej do badania jakości relacji pomiędzy profesjonalistami a rodzinami korzystającymi ze wsparcia instytucjonalnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Paedagogia-Psychologia” 2020, t. 33, nr 1.

W kolejnych badaniach związanych z umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej zadawałem sobie pytanie o inne paradygmaty, które funkcjonują w obszarze pomocy rodzinie i dziecku, i aby je zidentyfikować przeprowadziłem dodatkowe badania. Wykorzystałem w nich metodę q-sort, która pozwala na odkrycie nowych, wyłaniających się czynników, które wcześniej nie były dostrzegane¹¹. Badania przeprowadzone za pomocą tej metody pokazały, że istotne są także inne paradygmaty¹². Najważniejsze z nich to paradygmat paternalistyczny obok już znanego familiocentrycznego i pajdocentrycznego. Niestety metoda ta posiada ograniczenia i nie pozwala na oszacowanie, na ile istotne są te czynniki dla podjęcia ostatecznych decyzji. Osiągnięte rezultaty w badaniu były na tyle znaczące, że zostały opublikowane w jednym z najbardziej liczących się czasopism pracy socjalnej w formie artykułu: *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*¹³.

Wyniki badań w tym obszarze wskazały, że istnieją ogólne kategorie, paradygmaty, które kształtują zarówno proces podejmowania decyzji dotyczący rodziny i dziecka jak i np. polityki rodzinne, społeczne. Badania pokazały, że w przypadku podejmowania decyzji o zmianie środowiska opiekuńczego dziecka należy wziąć pod uwagę paradygmat familiocentryczny i pajdocentryczny oraz paternalistyczny.

Drugim obszarem, który rozwijałem, były zagadnienia związane z podejmowaniem decyzji w pracy socjalnej. Badania w tym obszarze dotyczyły nie tylko decyzji związanych z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej, ale także innych występujących w praktyce pracy socjalnej. Badania realizowałem w szerszym zespole, w którym uczestniczyli naukowcy, członkowie grupy: The Decisions, Assessment and Risk Special Interest Group (DARSIG) w ramach European Social Work Research Association a także w ramach badań własnych.

Podejmowałem analizy związane z kilkoma wymiarami decyzji. Pierwszy dotyczył rozpoznania, na ile decyzje są podejmowane w oparciu o procesy refleksyjne lub intuicyjne. Jak się okazuje, w obecnych badaniach za istotne uznawane są obydwie procesy. Co ciekawe część badań wskazuje na kluczową rolę intuicyjnego podejmowania decyzji dla prawidłowego funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Jednocześnie w wielu przypadkach refleksyjność jest kluczowa dla podniesienia jakości, także przyszłych, decyzji. W wyniku prowadzonych analiz został opublikowany wieloautorski artykuł: *Using intuition in social work decision*

¹¹ B.S. Lee, *The Fundamentals Of Q Methodology*, „Journal of Research Methodology” 2017, t. 2, nr 2.

¹² D. Baumann, L. Dagleish, J. Fluke, H. Kern, *The decision-making ecology*. American Humane Association, Washington 2011.

¹³ J. Przeperski, *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*, „Research on Social Work Practice” 2021, t. 31, nr 4.

making¹⁴ oraz rozdział *Reflexivity as a pivotal component of fieldwork in social work education*, napisany razem z dr hab. Małgorzatą Ciczowską-Giedziun w *Routledge handbook of field work education in social work*¹⁵. Drugi wymiar, którym się zajmowałem, to podejmowanie decyzji, kiedy zaangażowanych jest w proces więcej osób/instytucji. Grupowe procesy decyzyjne różnią się od indywidualnych i w większym stopniu są narażone na oddziaływanie czynników związanych z poszczególnymi profesjami, instytucjami. Pod uwagę należy wziąć także dynamikę samej grupy. W obszarze instytucjonalnym podsumowaniem moich własnych badań (badania jakościowe w Polsce w pięciu rodzajach instytucji pracujących z rodzinami i dzieckiem) jest artykuł: *Cooperation in child welfare decision making: qualitative vignette study*¹⁶. Procesy grupowe analizowaliśmy także w większym zespole i zostały zaprezentowane w artykule: *Group decision-making theories for child and family social work*¹⁷ oraz w rozdziale: *Interprofessional decision making* opublikowanym w *The Sage handbook of decision making, assessment and risk in social work*¹⁸. Uzupełnieniem powyższych analiz było pochylenie się nad wykorzystaniem danych statystycznych w procesie podejmowania decyzji, co zaowocowało wieloautorskim artykułem: *Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges*¹⁹.

W 2021 roku pierwszy raz miałem okazję osobistego spotkania z prof. Johnem Fluke z University of Colorado. Jest to jeden z największych światowych autorytetów naukowych w obszarze ochrony dzieci i decyzji związanych z umieszczaniem dzieci w pieczy zastępczej. Jednocześnie rozwija model *The decision making ecology*²⁰, który wskazuje na czynniki kształtujące decyzje o zmianie środowiska opiekuńczego dziecka. Konsultacje z profesorem skierowały mnie w kierunku tego modelu.

Badania nad paradygmatami w pedagogice opiekuńczej i społecznej, podejmowaniem decyzji doprowadziły do momentu, w którym podjąłem decyzję o rozpoczęciu badań związanych z współwystępowaniem paradygmatów familiocentrycznego i pajoocentrycznego

¹⁴ A. Sicora i in., *Using intuition in social work decision making*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.

¹⁵ J. Przeperski, M. Ciczowska-Giedziun, *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, *The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work* 2022,

¹⁶ J. Przeperski, B. Taylor, *Cooperation in child welfare decision making: Qualitative vignette study*, „Child Care in Practice” 2022, nr 28.

¹⁷ R. Alfandari i in., *Group decision-making theories for child and family social work*, „European Journal of Social Work” 2022, nr .

¹⁸ R. Alfandari, J. Przeperski, B. Taylor, *Interprofessional decision making [w:] The sage handbook of decision making, assessment and risk in social work*, B. J. Taylor i in. (red.), Thousand Oaks 2023.

¹⁹ L.M. Søbjerg i in., *Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.

²⁰ D. Baumann, L. Dagleish, J. Fluke, H. Kern, *The decision-making ecology*. American Humane Association, op. cit.

oraz paternalistycznego z orientacją profesjonalistów na umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku opiekuńczym lub orientacją na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej. Wyniki podjętych badań zostały zawarte w przygotowanej monografii, która stanowi osiągnięcie naukowe.

Przedmiot i cel naukowy pracy

Jak to zostało wcześniej podkreślone badania związane ze zmianą środowiska opiekuńczego dziecka są bardzo rzadko podejmowane w Polsce. Jest to luka badawcza, która powinna być wypełniona. Mam nadzieję, że prezentowane badania i ich publikacja przyczynią się do wypełnienia tej luki i poszerzą wiedzę dotyczącą procesów podejmowania decyzji. Istotnym jest podkreślenie, że decyzje te mają ogromne znaczenie dla życia poszczególnych dzieci i ich rodzin. W związku z tym ważny jest nie tylko wymiar naukowy badań, ale także ich wymiar praktyczny. Mogą przyczynić się one do lepszej jakości decyzji i tym samym poprawić jakość życia dzieci i ich rodzin, które znajdują się w sytuacji konieczności podjęcia decyzji dotyczących ich dalszego sposobu życia.

Publikacja rozpoczyna się od rozdziału wprowadzającego, w którym podejmuję zagadnienia dotyczące dziecka opuszczonego i środowiska opiekuńczego. Tematem drugiego rozdziału jest zmiana środowiska opiekuńczego, która następuje w wyniku interwencji opiekuńczej. Wskazałem warunki interwencji opiekuńczej oraz ich uwarunkowania prawne. Opisałem także poszczególnych interesariuszy biorących udział w procesie, w szczególności sposób prezentując pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. W kolejnym, trzecim rozdziale, pokazuję dotychczasowy stan wiedzy dotyczący czynników wpływających na zmianę środowiska opiekuńczego. W czwartym rozdziale opisuję metodologię badania, w tym wykorzystane narzędzia badawcze. Następny rozdział prezentuje wyniki badań, a w ostatnim wskazuję na implikacje teoretyczne i praktyczne, które wynikają z uzyskanych rezultatów badań.

Cel badania jest zarówno teoretyczny, jak i praktyczny. W projektowaniu badań istotne jest to, czy rozwiązanie danego problemu badawczego wnosi nowy element wiedzy do danej dyscypliny naukowej, a szerzej – nauki, oraz czy jest to problem na tyle ważny, że pozwala wnieść znaczący wkład w rozwój nauki. Jak wcześniej wspomniano, cel badania wynika nie tylko z analizy literatury przedmiotu i zidentyfikowania luki badawczej, ale także z wcześniejszych badań autora. W badaniach tych wyłoniły się nowe kategorie, które zostały oznaczone jako paradygmaty: familiocentryczny i pajoocentryczny oraz paternalistyczny. Celem prezentowanego badania stało się pogłębienie wiedzy dotyczącej uwarunkowań decyzji

zmierzających do umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym. Celem praktycznym badań była aplikacja uzyskanej w nich wiedzy w różne obszary związane z podejmowaniem decyzji dotyczących dzieci. Ostatecznie cel praktyczny stanowiło podniesienie trafności i rzetelności decyzji, które będą się przekładać na efektywne wsparcie i ochronę dzieci i ich rodzin.

Zgodnie z przedmiotem badań i ich celem głównym problem badawczy został sformułowany następująco: W jaki sposób decyzje pracowników socjalnych i asystentów rodziny dotyczące zmiany środowiska opiekuńczego dzieci współwystępują z wynikami skal mierzących poziom paternalizmu oraz podejść pajdocentrycznego i familiocentrycznego? Odpowiadając na tak postawiony problem badawczy, można określić, czy rzeczywiście wskazane paradygmaty modyfikują decyzje związane ze zmianą środowiska opiekuńczego.

Osiągnięte wyniki i ich znaczenie dla rozwoju nauki i praktyki

Badania pokazały, że pracownicy charakteryzujący się różnymi podejściami paradygmatycznymi różnią się od siebie w orientacji związanej z decyzją o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. Można powiedzieć, że poszczególne paradygmaty modyfikują decyzje związane ze zmianą środowiska opiekuńczego. Silna korelacja występuje pomiędzy poziomem podejścia paternalistycznego a orientacją decyzyjną. Natomiast korelacja pomiędzy orientacją decyzyjną a podejściami familiocentrycznym i pajdocentrycznym nie osiąga poziomu istotności statystycznej. Określone podejście paradygmatyczne będzie więc warunkowało rodzaj podejmowanej decyzji. Analiza rezultatów badania pokazuje, że istnieje korelacja pomiędzy zmiennymi na istotnym poziomie statystycznym. Badania pokazały, że można zidentyfikować istotną statystycznie korelację pomiędzy podejściem paradygmatycznym a orientacją dotyczącą zmiany środowiska opiekuńczego. Oczywiście nie oznacza to, że jedynie podejście paradygmatyczne wpływa na ostateczne decyzje. Zgodnie z koncepcją modelu ekologicznego, która została potwierdzona w badaniach empirycznych, wszystkie czynniki warunkują określone decyzje dotyczące dziecka. Jednak charakteryzowanie się określonym rodzajem podejścia paradygmatycznego będzie oddziaływało na poziom określonej orientacji decyzyjnej.

Przeprowadzone badania pokazały, że przy analizie procesu decyzyjnego związanego ze zmianą środowiska opiekuńczego dziecka należy brać pod uwagę nie tylko komponenty związane z diagnozą, oceną sytuacji dziecka i rodziny, warunkami organizacyjnymi, kulturowymi, społecznymi i prawnymi, czy osobą podejmującą decyzje. Istotne jest spojrzenie na te uwarunkowania z szerszej perspektywy. Takie podejście umożliwia koncepcja paradygmatu jako podstawowego modelu, układu odniesienia, który jest używany, aby

uporządkować obserwacje i rozumowanie²¹. W większości przypadków pracownicy funkcjonują w przyjętych paradygmatach nieświadomie. Mogą mieć przeczucie, że np. bardziej opierają swoje decyzje na opinii innych specjalistów, niż ich koledzy lub też, że w większym stopniu zwracają uwagę na zaspokojenie potrzeb dziecka, niż zachowanie jedności rodziny, jednak ostatecznie poziom identyfikacji swoich pozycji paradygmatycznych jest niski i nieuświadomiony. Badania paradygmatów będą zawierać element wydobywania wiedzy pracowników na swój temat i odkrywania obszarów, które na co dzień nie są dla nich dostępne. W badaniu przeprowadzono analizę ograniczoną do jednego elementu modelu ekologicznego²², który był związany z profesjonalistą podejmującym decyzje. Wydaje się, że przekształcenie paradygmatyczne będzie dotyczyło nie tylko tego jednego elementu. Oczywiście wymaga to potwierdzenia empirycznego w przyszłych badaniach, ale można sobie wyobrazić w jaki sposób paradygmaty przekształcają poszczególne elementy modelu ekologicznego.

Oprócz odpowiedzi na główny problem badawczy szczegółowe analizy zebranego materiału ujawniły wiele ciekawych wątków, które niewątpliwie rozszerzają wiedzę także dotyczącą np. charakterystyki profesjonalistów – pracowników socjalnych i asystentów rodziny w Polsce. W tym krótkim omówieniu publikacji warto zwrócić uwagę na kilka rezultatów badania, w tym: charakterystykę badanych pod kątem podejść familiocentrycznego i pajdocentrycznego oraz paternalistycznego, a także orientacji dotyczącej zmiany środowiska opiekuńczego dziecka.

Badanie pokazało, że wśród pracowników socjalnych i asystentów rodziny ponad 3/4 to przedstawiciele podejścia pajdocentrycznego. Do zmiennych, które w sposób istotny statystycznie korelują z rodzajem podejścia należą: wykonywany zawód, staż pracy w instytucjach pomocowych, a także wiek respondenta. Zmienną zbliżającą się do granicy istotności jest liczba posiadanych przez pracownika socjalnego lub asystenta rodziny własnych dzieci. Dodatkowa analiza przeprowadzona z wykorzystaniem metody hierarchicznej analizy skupień pokazała, że z pajdocentryzmem najbliżiej związane są takie cechy jak: pozostawanie w związku małżeńskim, posiadanie dziecka oraz doświadczenie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. W nieco dalszej odległości jest kolejne skupienie, w którego skład wchodzi następujące cechy: wiek 30–41 lat oraz praca z mniej niż 15 środowiskami. Natomiast z podejściem familiocentrycznym najbliżiej były związane dwie cechy: wiek powyżej 50 lat oraz staż pracy 16 lat i więcej. W nieco większej odległości znalazły się wiek 41–50 lat, wielkość

²¹ E. Kantowicz, *Praca socjalna w Europie. Inspiracje teoretyczne i standardy kształcenia*, Olsztyn 2005, s. 53.

²² D. Baumann, L. Dagleish, J. Fluke, H. Kern, *The decision-making ecology*. American Humane Association, op. cit.

miasta (wszystkie kategorie: poniżej 25 tys., 25–50 tys. oraz 50–100 tys.), liczba środowisk powyżej 16 (kategorie 16–25, 51–75 i powyżej 75).

W przypadku podejścia paternalistycznego w sposób istotny lub zbliżony do poziomu istotności korelują dwie zmienne. Są to wykonywany zawód oraz liczba środowisk, które pracownik socjalny lub asystent rodziny mają pod swoją opieką. Hierarchiczna analiza skupień pozwoliła wyodrębnić cechy, które są związane z niskim paternalizmem. Analiza wskazuje na dwa wyróżniające się skupienia. Pierwsze pokazuje, że cechami, które najmocniej wiążą się z niskim paternalizmem są wiek 31–40 lat oraz opiekowanie się małą liczbą środowisk. Drugie skupienie cech łączących się z niskim paternalizmem obejmuje: bycie w związku małżeńskim, posiadanie dziecka i doświadczenie w umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

W odniesieniu do orientacji dotyczącej zmiany środowiska opiekuńczego badania pokazały, że tylko cztery zmienne korelują istotnie statystycznie. Wszystkie te korelacje zachodzą w sytuacji, kiedy rodzice nie są wspierani przez profesjonalistów. Pierwsza zmienna to wykonywany zawód, druga – stan cywilny, trzecia – posiadanie dzieci, a czwarta – liczba środowisk znajdujących się pod opieką profesjonalisty. Hierarchiczna analiza skupień pozwoliła na wyodrębnienie czynników związanych z podejmowaniem decyzji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej lub pozostawieniu go w rodzinie. Do analizy użyto danych zagregowanych dla sytuacji wsparcia i braku wsparcia rodziców. Analiza dendrogramu, wykazała, że orientacja na umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej jest związana z następującymi cechami: wiek profesjonalisty 41–50 lat, praca na wsi oraz staż pracy 6–10 lat. W sytuacji orientacji na pozostawienie dziecka w rodzinie cechami blisko związanymi z tą orientacją są: wiek 31–40 lat oraz obejmowanie pomocą najwyżej 15 środowisk. W nieco większej odległości znajdowały się: pozostawanie w związku małżeńskim, bycie rodzicem oraz posiadanie profesjonalnego doświadczenia

W prezentowanym badaniu koncepcja przekształcenia paradygmatycznego została przeanalizowana w odniesieniu do momentu, kiedy konieczne jest podjęcie decyzji o zmianie środowiska opiekuńczego dziecka. Wydaje się, że jest możliwe zastosowanie jej szerzej, także do innych obszarów i etapów opieki. Właściwie we wszystkich momentach, kiedy podejmowane są jakiegokolwiek decyzje występują uwarunkowania paradygmatyczne. Przykładowo, już na początkowym etapie, za który można przyjąć identyfikację braku zaspokojenia ponadpodstawowych potrzeb opiekuńczych dziecka²³ można powiedzieć, że samo określenie braku zaspokojenia potrzeb będzie warunkowane charakterystycznym dla

²³ J.L. Grand, B. New, *Types of Paternalism* [w:] *Government Paternalism: Nanny State or Helpful Friend?*, J. Le Grand, B. New (red.), Princeton University Press 2015.

danego opiekuna podejściem. Określenie czy dana potrzeba jest istotna, priorytetowa dla właściwego rozwoju dziecka także będzie w pewnym stopniu wynikać z charakterystycznego dla danej osoby paradygmatu. Dla podjęcia jakiejkolwiek interwencji kluczowe jest stwierdzenie, że zarówno samo dziecko jak i jego rodzice nie są w stanie samodzielnie zaspokoić ponadpodstawowych potrzeb dziecka. Na dalszych etapach zarówno procesu opieki jak i procesów decyzyjnych, które są w nim zawarte konsekwentnie będą pojawiały się przekształcenia wynikające z paradygmatów. W kontekście powyższych rozważań można powiedzieć, że prawdopodobnie przekształcenie paradygmatyczne będzie dotyczyć zarówno wymiaru horyzontalnego jak i wertykalnego związanego z procesem opieki a w szczególności decyzji o zmianie środowiska opiekuńczego. Powyższe refleksje pokazują, że rezultaty badania mogą stanowić punkt wyjścia do dalszych poszukiwań związanych z koncepcją przejścia paradygmatycznego. W na tym etapie koncepcja ta jest bardziej pomysłem badawczym jednak poprzez jej dalszy rozwój można pokusić się o sformułowanie pełnej teorii/koncepcji przejścia/transformacji paradygmatycznej, która pozwoliłaby wyjaśnić różnice pomiędzy profesjonalistami jakie można zaobserwować w procesie diagnozy, wyboru sposobu wsparcia rodziny i dziecka, ale także sposobu zaangażowania różnych aktorów (instytucji, służb). Warto byłoby także zidentyfikować pełną mapę procesów i aktorów i ich wpływ na sposób pracy oraz czynniki jakie wpływają na decyzje, które są przez nich podejmowane.

Jak to zostało już wcześniej pokazane w rozdziale teoretycznym umieszczenie dziecka w środowisku substytucyjnym jest wydarzeniem, które zmienia trajektorię życia i często wyznacza sposób funkcjonowania dziecka także w życiu dorosłym. Nie trzeba więc przekonywać, że trafność podjętej decyzji ma ogromne znaczenie dla jego życia. Zarówno zbyt wczesne/niepotrzebne jak i zbyt późne podjęcie decyzji o umieszczeniu może skutkować znaczącymi negatywnymi zmianami w funkcjonowaniu dziecka i jego rodziny. Podjęte badania rozszerzają sposób analizy i rozumienia procesu, jak i samej ostatecznej decyzji związanej ze zmianą środowiska opiekuńczego. Pozwalają na zidentyfikowanie czynników, które często są niedostrzegane w praktyce pomocowej. Już sama identyfikacja czynników prowadzić będzie w większości przypadków do zmniejszenia wpływu zniekształceń paradygmatycznych. Większa świadomość mechanizmów, które wpływają na decyzje pozwala także na projektowanie rozwiązań zwiększających jakość i trafność decyzji. I, oczywiście, zmiany te nie tyle mają prowadzić do pozostawienia wszystkich dzieci w rodzinach biologicznych, nawet za cenę ich bezpieczeństwa lub też masowego umieszczania dzieci w pieczy zastępczej nie licząc się ze zdaniem i odpowiedzialnością rodziców, ale do podejmowania decyzji właściwych. W obecnej praktyce związanej z pieczą zastępczą, jeżeli w ogóle podejmowane jest zagadnienie trafności

decyzji to dotyczy ono trafności diagnozy przypadku (dziecka i rodziny). W praktyce konieczne jest więc odejście od wąskiego podejścia na rzecz szerszej analizy procesu i uwarunkowań podejmowania decyzji. Istotnym postulatem jest wprowadzenie już od początku kształcenia pracowników socjalnych, asystentów rodziny czy pedagogów treści związanych z interwencją opiekuńczą, procesem i uwarunkowaniami podejmowania decyzji dotyczących klientów. Warto także byłoby objąć różnymi formami doksztalcania osoby już pracujące, co pozwoliłoby im na bardziej zobiektywizowaną ocenę i identyfikację osobistych przekonań, a także ich wpływ na podejmowanie decyzji. Ważnym elementem kształcenia powinno być także utrwalenie podejścia refleksyjnego w codziennej praktyce profesjonalistów. Ułatwia ono zrozumienie zarówno zachowań własnych (profesjonalisty) oraz klientów²⁴. Znaczącą rolę w identyfikacji paradygmatów może pełnić także superwizja pracy socjalnej, gdzie analizowane są nie tylko konkretne przypadki klientów i ich rodzin, ale także sposób funkcjonowania samego pracownika²⁵.

Wskazanie funkcjonujących w praktyce paradygmatów prowadzi także do stwierdzenia, że potrzebny jest nowy model współpracy z klientami. Musi być on zbalansowany tak, aby nie wychylał się zbyt mocno w jakimkolwiek kierunku. Taki model wymagałby przededefiniowania sposobu zaangażowania użytkowników systemu (klientów), ale także prawa pracowników socjalnych, asystentów rodziny do podejmowania decyzji. Kluczowy jest także powrót do głównego zadania pracy socjalnej związanego z usamodzielnianiem klientów, przejmowaniem przez nich odpowiedzialności za swoje życie, podejmowane decyzje. W tym kontekście należy zauważyć także te grupy klientów, które mogą mieć szczególne trudności w odzyskiwaniu samodzielności i przejęciu odpowiedzialności. Osoby o niskim statusie edukacyjnym, niskim poziomie autorefleksji czy też chore, z niepełnosprawnościami będą wymagały innego sposobu pracy. W takich przypadkach istotny będzie nie tylko główny cel pracy socjalnej, jakim jest odzyskanie podmiotowości poprzez usamodzielnienie, ale także upodmiotowienie przez znaczące podniesienie jakości życia czy też nabycie autonomii w tych wymiarach, w których jest to możliwe.

Prezentowane badania dotyczące uwarunkowań decyzji dotyczących zmiany środowiska opiekuńczego wydają się dobrym przykładem, gdzie teoria i badania służą praktyce, a praktyka dostarcza danych pozwalających na rozwój badań i teorii.

²⁴ J. Przeperski, M. Ciczowska-Giedziun, *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, „The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work” 2022,

²⁵ *Superwizja pracy socjalnej dla praktyków*, P. Domaradzki, J. Krzyszkowski, M. Sosnowski, A. Włoch (red.), seria „Akademia Samorządowa”, Łódź 2016.

Na koniec warto także wskazać na nowe narzędzia: skalę do pomiaru paradygmatów familiocentrycznego i pajdocentrycznego oraz skalę do pomiaru paternalizmu, które zostały adaptowane do polskich warunków. Mogą być one wykorzystane zarówno przez naukowców jak i praktyków. Będą więc pomocne zarówno w rozwoju nauki, poszerzaniu obszarów badawczych jak i podnoszeniu profesjonalizmu praktyków, którzy na co dzień pracują z rodzinami z dziećmi.

4.3. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Główne osiągnięcie wskazane w autoreferacie stanowi prezentowana powyżej publikacja z badań. W swojej karierze naukowej byłem także zaangażowany w rozwój kilku dodatkowych obszarów naukowych, które krótko scharakteryzuję.

Pierwszy obszar wiąże się z badaniami nad przemocą domową. Wynika on w dużej mierze z zaangażowania, jako kierownik zespołu badawczego, w badania w ramach projektu dotyczącego profilaktyki przemocy domowej: *'The Integrated System of Domestic Violence Prevention'* realizowanego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie w partnerstwie z Uniwersytetem w Stavanger. W obszarze tym powstało kilka publikacji: *Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej: konteksty teoretyczne i praktyczne*²⁶, *Access to help in intimate partner violence: systematic narrative review*²⁷, dwa kolejne teksty, które czekają na publikację *Accessing relationship support through religious institutions*, J. Przeperski, P. Wiśniewski, B. Taylor – czasopismo *Journal of Religion and Health - Springer* (po 2 recenzjach, dostarczona ostateczna wersja – oczekuje na publikację), *Relational interventions for intimate partner violence: A critical narrative review*, B. Littlechild, R. Scott, B. Taylor, J. Przeperski, - czasopismo *Journal of Family Violence* (po 1 recenzji, oczekuje na drugą). Jednocześnie w ramach projektu, na podstawie badań, powstał model: *Zintegrowany model przemocy domowej*.

Drugi obszar jest związany z transferem badań do praktyki i polityk publicznych. Wiąże się to z zaangażowaniem w podejście *evidence-based* gdzie następuje silne połączenie teorii, badań i praktyki. W tym obszarze, oprócz elementów zawartych w wymienianych wcześniej publikacjach, pojawiły się książki i rozdziały: *Badania współczesnej rodziny: w kontekście*

²⁶ J. Przeperski, *Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej – konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Family Forum” 2020, nr 9.

²⁷ R. Baikady, J. Przeperski, R. Scott, B.J. Taylor, *Access to help in intimate partner violence: systematic narrative review*, „European social work research” 2023, t. 1, nr 3.

tworzenia polityk publicznych opartych na wiedzy i dowodach naukowych²⁸, *The social worker as an agent of change in a post-Soviet country* oraz artykuł *Implementing innovations in the context of the declared and actual readiness to change of social assistance workers*²⁹.

W ramach pracy naukowej istotnym był dla mnie rozwój warsztatu badacza poprzez wykorzystanie w badaniach różnych metodologii. Należy tu wymienić szkolenia z przeglądu literatury odbyte na Ulster University w Irlandii Północnej i wykorzystane w artykułach – przeglądach literatury (wskazane powyżej), ale także w praktycznie każdej pracy naukowej. Zainteresowałem się także metodą epizodów (*vignette*), która jest powszechnie wykorzystywana w badaniach pedagogicznych i pracy socjalnej, co pozwoliło na przygotowanie badań i artykułu dotyczącego współpracy instytucji pomocowych oraz samodzielnego artykułu poświęconego tej metodzie: *Metoda epizodów (vignettes) w badaniach społecznych i familiologicznych: konteksty teoretyczne i praktyczne*³⁰. Ciekawym doświadczeniem, ale również wyzwaniem było użycie w badaniach metody q-sort³¹. Oczywiście oprócz wymienionych metod wykorzystywałem w swojej pracy cały wachlarz metod i technik badawczych powszechnie używanych w badaniach pedagogicznych.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Współczesny model uprawiania nauki zachęca do współpracy pomiędzy naukowcami reprezentującymi różne instytucje oraz coraz częściej różne dyscypliny naukowe. Moja aktywność naukowa w dużej części jest oparta właśnie o taki model działania naukowego. Przynosi on wiele korzyści, ale także pozwala spojrzeć na dotychczasowe problemy z innej perspektywy, czy też wzbogacić swój warsztat metodologiczny.

Moją aktywność naukową realizowałem nie tylko na UMK, ale także w innych jednostkach, w tym zagranicznych. W tym miejscu warto podkreślić, że zmiany technologiczne, także po doświadczeniu pandemii spowodowały, że wiele z tych działalności przenosi się do przestrzeni wirtualnej. Choć nic nie zastąpi osobistych wizyt w różnych

²⁸ J. Przeperski, *Badania współczesnej rodziny: w kontekście tworzenia polityk publicznych opartych na wiedzy i dowodach naukowych*, Warszawa 2019.

²⁹ J. Przeperski, *Implementing innovations in the context of the declared and actual readiness to change of social assistance workers*, „Problemy Polityki Społecznej. Social Policy Issues” 2020, t. 49, nr 2.

³⁰ J. Przeperski, *Metoda epizodów (vignettes) w badaniach społecznych i familiologicznych: konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Problemy Polityki Społecznej” 2018, t. 42, nr .

³¹ J. Przeperski, *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*, *op. cit.*

ośrodkach naukowych, to coraz większe znaczenie ma tworzenie wirtualnych zespołów badawczych, które prowadzą bardzo konkretne badania i publikują je w najlepszych wydawnictwach naukowych.

Aktywność naukową mogę podzielić na kilka obszarów:

- Staże naukowe

W okresie po obronieniu rozprawy doktorskiej odbyłem dwa staże naukowe stacjonarne. W 2018 roku na Ulster University w Irlandii Północnej, gdzie opiekunem naukowym był prof. Brian Taylor. Współpraca z prof. Taylorem jest przykładem mentoringu prowadzonego przez doświadczonych profesorów zagranicznych. Dzięki stażowi oraz ścisłej współpracy, która trwa do dziś moja kariera naukowa mogła rozwijać się nie tylko w kraju, ale nabrała także tempa w kontekście zagranicznym, czego dowodem są badania i publikacje. Drugi staż realizowałem w 2023 roku na Stavanger University w Norwegii pod opieką prof. Ingunn Studstrod. Staż ten był częścią trzyletniego projektu jaki realizowałem we współpracy z tym uniwersytetem. Oprócz stażu miałem okazję kilkakrotnie, w czasie krótszych wizyt, odwiedzać Stavanger University, ale także gościć na UMK przedstawicieli tego uniwersytetu.

- Praca w zespole redakcyjnym

Niektóre formy działalności naukowej nie wymagają pełnej formalizacji. Przykładem tego jest intensywna i owocna współpraca z dr Rajendra Baikady z Central University of Kerala w Indiach. Współpraca, która rozpoczęła się w 2018 roku zaowocowała kilkoma projektami wydawniczymi w najlepszych wydawnictwach światowych (wymienione w wykazie osiągnięć naukowych). Jednym z ciekawszych przedsięwzięć wydawniczych jest redakcja dwóch handbooków *The Palgrave Handbook of Global Social Problems* i *The Palgrave Handbook of Global Social Change*, które są tworzone w formule nieznanej w Polsce – living reference work. Książki te są publikowane online i do momentu druku wersji papierowej mogą być, przy akceptacji redaktorów, aktualizowane czy też poprawiane tak by odpowiadały najnowszemu stanowi wiedzy. O rozmiarze pracy przy tych wydawnictwach może świadczyć ilość rozdziałów: w pierwszej publikacji - 299 i w drugiej - 203 (stan maj 2024).

Praca z dr Baikady pozwoliła mi na zrozumienie mechanizmów związanych z upowszechnianiem wyników pracy w dobrych i cytowanych wydawnictwach. Dzięki pracy z autorami (rozdziałów, książek) z całego świata, wydawcami (np. Springer, Routledge, Oxford University Press, Policy Press) moja sieć kontaktów naukowych jest bardzo mocno rozwinięta i stanowi dobry punkt wyjściowy do dalszej działalności naukowej w przestrzeni globalnej.

- Projekty badawcze realizowane we współpracy z innymi jednostkami.

Wszystkie projekty, które realizowałem lub w które byłem zaangażowanym były projektami realizowanymi we współpracy z innymi jednostkami naukowymi, najczęściej zagranicznymi. Jednym z nich był projekt: *Polityka Sprawiedliwości*, w którym było zaangażowanych wielu przedstawicieli, także renomowanych zagranicznych ośrodków naukowych. Kolejny projekt *IAS - Increasing Accessibility Of Integrated ECEC Services To Support All Families With Young Children* był realizowany w ramach programu Erasmus +, gdzie liderem była belgijska organizacja Kind&Genzin, a partnerami był Tromsø University (Norwegia), National Institute for Health and Welfare (Finlandia), organizacja pozarządowa Mala Ulica (Słowenia), VBJK (Belgia) oraz UMK. Kolejny projekt to *Kooperacja efektywna i skuteczna*, który był realizowany z 6 partnerami – Regionalnymi Ośrodkami Polityki Społecznej. Uniwersytet w projekcie był odpowiedzialny za badania i dostarczanie ich wyników do budowania modelu współpracy instytucjonalnej na rzecz rodzin w pomocy społecznej.

W ramach współpracy z innymi instytucjami na zlecenie Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości prowadziłem naukowo projekt *The Integrated System of Domestic Violence Prevention*, realizowany z Uniwersytetem w Stavanger, finansowany z Funduszy Norweskich.

- Międzynarodowe stowarzyszenia naukowe

Ważną częścią współpracy międzynarodowej stanowi zaangażowanie w Europejskim Stowarzyszeniu Badaczy Pracy Socjalnej (ESWRA – European Social Work Research Association). Od 2018 roku aktywnie uczestniczę w corocznych konferencjach. Pomiędzy konferencjami z naukowcami z innych krajów tworzymy grupę tematyczną związaną z podejmowaniem decyzji, oceną ryzyka w pracy socjalnej (DARSIG – Decision, Assessment, Risk Special Interest Group). Dzięki współpracy mam na co dzień kontakt z naukowcami z innych ośrodków, razem realizując badania, które są prezentowane w artykułach naukowych. Jedną z moich istotnych aktywności jest udział w redakcji nowego pisma ESWRA – European Social Work Research wydawanego przez Policy Press (wydawnictwo uniwersytetu w Bristolu - UK).

W ostatnim czasie jestem zaangażowany w prace International Behavioural Public Policy Association, którego siedziba jest na Cambridge University. W zeszłym roku miałem okazję uczestniczyć aktywnie w konferencji na North Carolina University, a w tym roku mój abstrakt

dotyczący strategii rekrutacyjnych rodziców zastępczych został przyjęty na konferencję, która odbędzie się w czerwcu na Uniwersytecie Cambridge.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Pracę dydaktyczną rozpocząłem na UMK w roku akademickim 2010/2011. Do 2016 roku prowadziłem zajęcia na kierunku praca socjalna na umowę zlecenia. Od 2016 roku jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta i prowadzę regularne zajęcia ze studentami, głównie pracy socjalnej. W tym czasie prowadziłem zajęcia z następujących przedmiotów:

- 1) Współczesne kierunki w pracy socjalnej
- 2) Instytucje pomocy i opieki społecznej
- 3) Projekt socjalny
- 4) Diagnostyka społeczna w pracy socjalnej
- 5) Diagnoza rodziny w pracy socjalnej
- 6) Asystentura rodziny
- 7) System wsparcia rodziny
- 8) Współczesne podejścia do praktyki pracy socjalnej
- 9) Instytucjonalne formy opieki nad dziećmi i młodzieżą
- 10) Wprowadzenie do wiedzy o rodzinie
- 11) Opieka nad rodziną niedostosowaną społecznie
- 12) Poradnictwo wychowawcze i rodzinne
- 13) Podstawy systemowe terapii rodzin
- 14) Piecza zastępcza
- 15) Aktywizacja środowisk lokalnych
- 16) Metodyka projektu
- 17) Wprowadzenie do pomocy społecznej
- 18) Wprowadzenie do pedagogiki rodziny
- 19) Wprowadzenie do wiedzy o rodzinie
- 20) Poradnictwo w pracy socjalnej
- 21) Problemy współczesnej rodziny
- 22) Dysfunkcje rodziny

W roku 2020/21 prowadziłem także zajęcia *Grantów krajowych i europejskich* dla doktorantów z Instytutu Nauk Pedagogicznych UMK.

Oprócz zajęć prowadziłem w latach 2016/17, 2017/18, 2018/19, 2023/24 seminaria licencjackie dla studentów kierunku praca socjalna. Od 2021/22 jestem odpowiedzialny za praktyki zawodowe studentów pracy socjalnej.

Pełniłem także rolę promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim dr Renaty Deki, która uzyskała ten stopień naukowy w 2020 roku.

Od 2016 roku pełnię funkcję Dyrektora Centrum Badań nad Rodziną UMK (jednostka Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych), na którą zostałem powołany przez Rektora UMK. W ramach działalności centrum realizowałem kilka projektów badawczo – wdrożeniowych, organizowaliśmy także seminaria tematyczne i metodologiczne. W 2022 roku wraz z grupą studentów pracy socjalnej UMK pozyskaliśmy grant NCU4Students (w ramach środków przeznaczonych na uczelnię badawczą), w którym prowadzimy badania samotności młodzieży w rodzinach biologicznych i pieczy zastępczej.

W Instytucie Nauk Pedagogicznych jestem członkiem Rady Dyscypliny Nauk Pedagogicznych.

Bibliografia

- Alfandari R. i in., *Group decision-making theories for child and family social work*, „European Journal of Social Work” 2022,
- Alfandari R., Przeperski J., Taylor B., *Interprofessional decision making* [w:] *The sage handbook of decision making, assessment and risk in social work*, B. J. Taylor i in. (red.), Thousand Oaks 2023.
- Allen R.I., Petr C.G., *Rethinking family-centered practice.*, „American Journal of Orthopsychiatry” 1998, t. 68, nr 1.
- Baikady R., Przeperski J., Scott R., Taylor B.J., *Access to help in intimate partner violence: systematic narrative review*, „European social work research” 2023, t. 1, nr 3.
- Baumann D., Dalglish L., Fluke J., Kern H., *The decision-making ecology*. American Humane Association, Washington 2011.
- Besharov D., *Child abuse and neglect reporting and investigation: Policy guidelines for decision making*, „Child & youth services” 1991, t. 15, nr 2.
- Dąbrowski Z., *Podstawowe elementy metodologii pedagogiki opiekuńczej (pedagogiki opieki) jako dyscypliny naukowej* [w:] *Pedagogika opiekuńcza: przeszłość, teraźniejszość, przyszłość*, E. Jundził, R. Pawłowska (red.), Gdańsk 2008.
- Superwizja pracy socjalnej dla praktyków*, P. Domaradzki, J. Krzyszkowski, M. Sosnowski, A. Włoch (red.), seria „Akademia Samorządowa”, Łódź 2016.
- Gray M., Webb S.A., *Introduction: Ethical and value perspectives in social work* [w:] *Ethics and value perspectives in social work*, M. Gray, S. A. Webb (red.), London 2010.
- Hryniewicz J., *Odrzuceni: analiza procesu umieszczania dzieci w placówkach opieki*, Warszawa 2006.
- Kantowicz E., *Praca socjalna w Europie. Inspiracje teoretyczne i standardy kształcenia*, Olsztyn 2005.

- Lee B.S., *The Fundamentals of Q Methodology*, „Journal of Research Methodology” 2017, t. 2, nr 2.
- Mänttari-van der Kuip M., *Moral distress among social workers: The role of insufficient resources*, „International Journal of Social Welfare” 2016, t. 25, nr 1.
- Munro E., *A child-centred system.*, London 2011.
- Przeperski J., *Badania współczesnej rodziny: w kontekście tworzenia polityk publicznych opartych na wiedzy i dowodach naukowych*, Warszawa 2019.
- Przeperski J., *Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej – konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Family Forum” 2020, nr 9.
- Przeperski J., *Implementing innovations in the context of the declared and actual readiness to change of social assistance workers*, „Problemy Polityki Społecznej. Social Policy Issues” 2020, t. 49, nr 2.
- Przeperski J., *Metoda epizodów (vignettes) w badaniach społecznych i familiologicznych: konteksty teoretyczne i praktyczne*, „Problemy Polityki Społecznej” 2018, t. 42.
- Przeperski J., *Nowe paradygmaty w obszarze wsparcia rodziny w środowisku lokalnym w perspektywie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici Pedagogika” 2018, t. 34, nr 2.
- Przeperski J., *Przemiany w systemie opieki i wsparcia rodziny z dziećmi Perspektywa paradygmatu familiocentrycznego*, „Pedagogika Społeczna” 2017, nr 2 (64).
- Przeperski J., *Social Work Paradigms and Their Effect on Decision Making About Out-of-Home Placement*, „Research on Social Work Practice” 2021, t. 31, nr 4.
- Przeperski J., Ciczowska-Giedziun M., *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, „The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work” 2022, nr .
- Przeperski J., Ciczowska-Giedziun M., *Reflexivity as a Pivotal Component of Fieldwork in Social Work Education*, „The Routledge Handbook of Field Work Education in Social Work” 2022.
- Przeperski J., Grządzielewska M., *Adaptacja polskiej wersji kwestionariusza Skala Praktyki Familiocentrycznej do badania jakości relacji pomiędzy profesjonalistami a rodzinami korzystającymi ze wsparcia instytucjonalnego*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Paedagogia-Psychologia” 2020, t. 33, nr 1.
- Przeperski J., Taylor B., *Cooperation in child welfare decision making: Qualitative vignette study*, „Child Care in Practice” 2022, nr 28.
- Sicora A. i in., *Using intuition in social work decision making*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.
- Foster children: where they go and how they get on*, I. Sinclair (red.), Philadelphia 2005.
- Słyk J., *„Odbieranie dzieci rodzicom na podstawie art. 12a ustawy z 29.07. 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.”*, „Prawo w Działaniu” 2015, nr 24.
- Søbjerg L.M. i in., *Using risk factor statistics in decision-making: prospects and challenges*, „European Journal of Social Work” 2021, t. 24, nr 5.